

Autor: John

Wear

Mnozí historikové se v průběhu let pokusili ukázat, že Drážďany byly legitimní vojenský cíl, jelikož se jednalo o jeden z největších obchodních a dopravních uzlů v Německu. Jiní namítají, že při bombardování města zbytečně zahynulo mnoho civilistů, což spojeneckému vojenskému úsilí v ničem nepomohlo. V následujících odstavcích bych se rád zabýval otázkou vojenské odůvodnění bombardování Drážďan.

Historické pozadí

Spojenecké bombardování Drážďan zažehlo nezadržitelnou ohnivou bouři, která zcela sežehla město, jehož obyvatelstvo se v té době rozšířilo o desítky tisíc uprchlíků. Nikdo nemůže nazvat drážďanskou ohnivou smršť omylem nebo rozporovat, že rozhodnutí zaútočit na město vzešlo z nejvyšších pater vlád spojeneckých zemí. 1] 650 000 dvoukilových zápalných tyčí svržených na Drážďany mělo zajistit rozsáhlou destrukci na co největší ploše města. 2] Operace Thunderclap, jak bylo bombardování Drážďan i dalších německých měst označováno, však nebylo jen dílem sira Arthura Harrise a britského velitelství bombardovacího letectva. 3]

Britské královské letectvo (RAF) zahájilo útok na město 13. února 1945 mezi 22:13 a 22:28. Celkem bylo na centrum města během této první vlny svrženo 881,1 tun bomb, 57 % z nich

vysoce explozivních bomb, 43 % zápalných. Svrženo bylo i 172 dvoutunových a 26 tunových leteckých min, které po dopadu vytvářejí obrovské rázové vlny stlačeného vzduchu. Tato monstra rozbila okna i dveře domů v širokém okolí místa dopadu, a tak zvýšila tak nutný k tomu, aby se menší požáry z desítek tisíc zápalných tyčí co nejrychleji spojily a rozšířily. 4]

Kolem půlnoci se ohnivá bouře vyvolaná bombardováním drážďanského centra rozšířila na většinu města a nikdo tomu nemohl zabránit. Kdosi to později popsal slovy: „Celé Drážďany se proměnily v inferno!“ Jen málokdo ve městě si ale dokázal představit, že to nejhorší teprve přijde. 5]

Druhá vlna 550 bombardérů RAF – oproti té první více než dvakrát početnější – v noci zaútočila na zbylé části Drážďan mezi 1:21 a 1:45. Směs vysoce explozivních a zápalných bomb dopadla i na park Grosser Garten, kde se shromáždili obyvatelé města prchající ze svých hořících domů. Britové tak shazovali bomby na lidi, kteří přišli o všechnu majetek i střechu nad hlavou. Letouny RAF napadly také Löbtau a Friedrichstadt, Südvorstadt a Hauptbahnhof nebo předměstí Räcknitz, Zschernitz a Plauen. Rozsáhlý útok zápalnými bombami také přivil ohně zuřící v Johannstadtu a Striesenu. 6]

Taktika Královského letectva rozšířit při druhé vlně útoků zasaženou oblast vedla ke smutnému rekordu: v Drážďanech byla zničena vůbec největší rozloha při jedné vlně náletů ze všech německých měst. Právě tato druhá vlna cílící na okolí už požáry zasažených částí města zanesla nálety na Drážďany do dějin jako synonymum jatek. Město spolu s větší částí svých předměstí se stalo nevídanou smrtící pastí. 7] Během dvojí vlny náletů 796 britských bombardérů shodilo celkem 2 659,3 tun bomb, z toho 1 477,7 vysoce výbušných bomb a 1 181,6 tun bomb zápalných. Přibližně 13 čtverečních mil (přes 33 km²) historického centra Drážďan bylo při útocích zcela zničeno. 8]

Třetí vlna 316 bombardérů B-17 americké 8. letecké armády se nad hořícími troskami Drážďan objevila krátce po poledni 14. února 1945. Následujícího dne ještě dokonalo dílo zkázy 211 amerických těžkých bombardérů. Přestože velení osmé vzdušné armády plánovalo při obou náletech vizuálně napadnout seřadovací nádraží, kouř a mračna z předchozích britských náletů to z velké části znemožnily. Z amerického útoku se tak stal experiment s bombardováním podle radaru, při kterém se bomby rozprostřely po celé ploše města. Tato dvojice amerických náletů přidala k tonáži na saské město shozených výbušnin dalších 1 235 tun. 9]

Při bombardování Drážďan byly zabity desítky tisíc civilistů a jeden z nejkrásnějších a kulturně nejhodnotnějších měst Evropy bylo rozbito na padrt. Otázka zní, mělo zničení Drážďan nějakou vojenskou hodnotu?

Argumenty pro vojenskou ospravedlnitelnost

Podle řady historiků byly Drážďany legitimním vojenským cílem. Jednalo se o důležitý železniční uzel, v němž se sbíhaly tři významné německé železniční trasy: Berlín-Praha-Vídeň, Mnichov-Vratislav a Hamburk-Lipsko-Praha. Dvě hlavní tratě spojovaly Drážďany také

s Lipskem a Berlínem. Přestože podle počtu kolejíšť zaujímal drážďansko-saský železniční uzel v Německu až sedmou pozici, v celkové tonáži už to bylo místo třetí. 10]

Drážďanský uzel sloužil také pohybům vojsk a vojenského materiálu. Jeden z amerických zajatců po válce napsal: „Tu noc před britsko-americkými nálety 13. a 14. února nás nahnali na drážďanské seřadovací nádraží, kde jsme skoro 12 hodin sledovali pohyb německých vojsk z města a do něj. Na vlastní oči jsem sledoval, jak se z Drážďan stává vojenské ležení: tisíce německých vojáků, tanků, dělostřelectva a kilometry nákladních vagonů, naložených materiálem a zajišťující německou logistiku se pohybovaly směrem na východ na frontu proti Rusům.“ 11]

V dokumentu zpracovaném historickým oddělením Institutu badatelských studií Letecké univerzity USAF stojí:

Nálety osmé vzdušné armády proti železniční infrastruktuře 14. a 15. února způsobily těžké a rozsáhlé škody, které zcela ochromily komunikace. Osobní i dopravní železniční nádraží ve městě, sklady a podobné objekty byly buď zcela zničeny, nebo poškozeny do té míry, že se staly nepoužitelnými. Depa, opravárenské dílny, uhelné stanice i další provozní objekty byly zničeny nebo těžce poškozeny. Železniční mosty přes Labe, pro příchozí i odchozí dopravu životně důležité, byly vyřazeny z provozu a zůstaly uzavřeny ještě dlouhé týdny po útocích.

Autor zprávy uzavírá: „Drážďany byly legitimním vojenským cílem... Jejich bombardování nebylo žádným způsobem odchýlením se od zavedené bombardovací praxe, vytyčené v oficiálních direktivách.“ 12]

Podle amerického letectva bylo ve městě také 110 továren, strojních dílen a průmyslových objektů s více než 50 000 dělníky, které lze považovat za legitimní vojenské cíle. Marshall de Bruhl píše

Byly mezi rozptýlené letecké továrny, továrna na jedovatý plyn (Chemische Fabric Goye), továrna na protiletecká a polní děla (Lehman) nebo nejslavnější německý podnik vyrábějící optické nástroje (Zeiss-Ikon). Nacházeli se zde i výrobci elektroniky a rentgenových zařízení (Kock a Starzel), palných zbraní (Seidel a Naumann), forem a kovových obalů (Anton Reich), ozubených kol a diferenciálů (Saxonizwerke) nebo elektrických měřidel (Gebruder Bessler). 13]

Vrchní velitel britského bombardovacího letectva sir Arthur Harris ospravedlňoval nálety takto: „Drážďany byly ve skutečnosti obří muniční továrnou, nedotčeným správním centrem a klíčovým dopravním uzlem. Dnes už nejsou ničím z toho.“ 14]

I výše citovaná zpráva Institutu bombardování ospravedlňuje:

Drážďany byly jedním z nejvýznamnějších obchodních i dopravních uzlů v Německu a historické hlavní město vlivné a lidnaté země Saska. Právě v důsledku své geografické polohy a topografie i jako přední komunikační centrum získalo město v únoru 1945 zásadní vojenský význam s tím, jak se spojenecké armády tlačily k východu a ty ruské k západu v masivním spojeném úsilí vedeném cílem obklíčit a rozdrtit Německo na dobro. 15]

Argumenty proti vojenské ospravedlnitelnosti

Podle Alexandra McKeeho však byly útoky na Drážďany vedeny spíš politickými než vojenskými pohnutkami: „Klasické britské i americké přikrašlování zmiňuje, že v Drážďanech se nacházely cíle X, Y a Z, tak aby z toho nic netušící čtenář usoudil, že právě tyto cíle byly napadeny, přestože je plánovači útoků zcela opominuli, a kromě jednoho či dvou víceméně náhodných zásahů tyto cíle také zničení unikly.“ V Drážďanech bylo způsobeno nesmírné utrpení a smrt, ale průběh války to neovlivnilo. 16]

McKee píše, že železniční most přes Labe byl uzlovým bodem, jehož zničení by pohyb na trati zastavilo na dlouhé týdny. RAF na něj ovšem necíčila. Důležitými vojenskými cíli byla také seřadovací nádraží a dálniční most kus na západ od Drážďan, ani na ně však spojenecké letectvo neútočilo. V oblasti Neustadtu se nacházela také kasárna Waffen-SS s asi čtyřmi tisíci vojáky – ani tento zjevný vojenský cíl ovšem nebyl napaden. 17]

McKee proto uzavírá: „Bombardovací velení ve skutečnosti nezajímaly nějaké čistě vojenské nebo strategické cíle, což mu ale příliš nepřekáželo: o Drážďanech nevěděli skoro nic a RAF dokonce ani neměla pořádné mapy města. Hledali ovšem rozlehlou zastavěnou plochu, kterou by mohli spálit, což Drážďany naplňovaly měrou vrchovatou. Bylo to patrné z každého povšechného bedekru – tato zranitelnost vyplývala přímo z dějin města.“18]

Historik Richard J. Evans zpochybňuje i tvrzení historiků amerického letectva z citovaného dokumentu, že železniční mosty přes Labe „byly vyřazeny z provozu a zůstaly uzavřeny řadu dalších týdnů po útocích“. Píše, že „dokonce i hlavní železniční trať zůstala přerušena jen na pouhé čtyři dny“. 19] Historik Alan Levine dodává, že nálety na drážďanský železniční uzel nelze označit za efektivní, jelikož provoz na tamních tratích byl obnoven za tři dny.20] S tím souhlasí i historik Sönke Neitzel: „Železniční tratě byly vyřazeny z provozu jen na několik krátkých dní.“21]

Filozof A. C. Grayling se zamýšlí nad některými otázkami, které v souvislosti s bombardováním Drážďan tanou na mysli:

Jestliže byl hlavním opodstatněním bombardování Drážďan jejich význam coby

dopravního uzlu nedaleko oblasti bojů důležitých pro vývoj války, proč nesměřovaly útoky na železnice a silnice v okolí města, případně ty směřující do Drážďan a z nich ve směru západ-východ? Zaměřovacím bodem pro posádky letadel byl místo železničních nádraží stadion nedaleko středu města.

Bylo všeobecně známo, že ve městě našly útočiště desítky tisíc lidí prchajících před postupujícími sovětskými vojsky. Stalo se město terčem útoku právě proto? A pokud ne, proč to nebyl důvod z humanitárních důvodů na Drážďany neútočit?

Namísto hledání důvodů pro bombardování Drážďan (a ne některého z okolních měst, kudy také proudily vojenské zásoby a uprchlíci) bychom se mohli ptát po důvodech na ně neútočit. Odpověď by se mohla podobat té Henry Stimsona, když vyškrtl Kjóto ze seznamu možných cílů svržení atomové bomby. 22]

Byť tak Drážďany potenciálně byly legitimním vojenským cílem, dostaly posádky britských bombardérů vyslaných oné noci ze 13. na 14. února nad saskou metropolí za úkol jednoduše zničit co největší část srdce města. Útok na Drážďany měl vyvolat co nejdrtivější narušení, s cílem způsobit pokud možno naprostý chaos. Přestože škody na průmyslových provozech ve městech byly značné, kdyby se Britové systematicky zaměřili na průmyslová předměstí, byly by mnohem závažnější. 23] Hrstka vojenských cílů nahlášených jako zničené byla v zásadě nevýznamná a počet armádních obětí byl nízký (jen asi stovka). 24]

Sönke Neitzel napsal: „Při zpětném pohledu je zcela zjevné, že Spojenci útokem proti Drážďanům žádnou výhodu nezískali. Bombardování dobře ukazuje nemalou míru vojenské nekompetentnosti. Ani jeden z protivníků správně nepřečetl protistranu: Spojenci si neuvědomili, jak nedůležité Drážďany vlastně jsou. Němci zase plně nedocenili sílu a nelítostnost západních Spojenců.“ 25]

Bombardování Drážďan patří k nejhrůznějším ukázkám plošného bombardování. Mělo za cíl zabít desítky tisíc civilistů v momentě, kdy byla válka pro Německo dávno ztracená. A. C. Grayling zodpovídá otázky ohledně plošného bombardování města na Labi následovně:

Bylo bombardování nezbytné? Nikoliv.

Bylo přiměřené? Nikoliv.

Bylo proti humanitárním zásadám, které se lidé pokoušejí zformulovat jako nástroj kontroly a omezení války? Ano.

Bylo proti obecným morálním zásadám, na nichž panuje v prostoru západní civilizace posledních pět – nebo dokonce i dvacet – staletí shoda? Ano.

Bylo proti duchu národní legislativy, která zapovídá vraždu, tělesnou újmu a ničení

majetku? Ano.

Sečteno a podtrženo: bylo bombardování morálně špatné? Ano.

Velmi špatné? Ano...

Měli letci odmítnout plošné bombardování provést? Ano. 26]

Závěrem

Nálet na Drážďany vojensky ospravedlnitelný nebyl. Přestože se ve městě nacházely legitimní cíle, útoky na město byly příkladem toho nejhoršího druhu plošného bombardování. Především britské letce vůbec nezajímaly žádné ryze vojenské ani strategické cíle a místo toho se soustředili na zničení co možná největší plochy středu města. Bombardování Drážďan bylo pošlapáním humanitárních zásad, kterými se národy pokusily spoutat rozsah a krutost války.

Poznámky:

1] Taylor, Frederick, *Dresden: Tuesday, February 13, 1945*, New York: HarperCollins, 2004, s. 246-250.

2] Friedrich, Jörg, *The Fire: The Bombing of Germany*, New York, Columbia University, 2006, s. 16-17.

3] De Bruhl, Marshall, *Firestorm: Allied Airpower and the Destruction of Dresden*, New York: Random House, Inc., 2006, s. 156.

4] Taylor, Frederick, *Dresden: Tuesday, February 13, 1945*, New York: HarperCollins, 2004, s. 256-257.

5] *Ibid.*, s. 267-269.

6] *Ibid.*, s. 274, 277-278.

7] *Ibid.*, s. 284.

8] *Ibid.*, s. 7. Viz také <http://glossaryhesperado.blogspot.com/2008/04/facts-about-dresden-bombings.html>.

9] Cox, Sebastian, "The Dresden Raids: Why and How," v Addison, Paul and Crang, Jeremy A., (eds.), *Firestorm: The Bombing of Dresden, 1945*, Chicago: Ivan R. Dee, 2006, s. 48-51.

10] De Bruhl, Marshall, *Firestorm: Allied Airpower and the Destruction of Dresden*, New York:

Random House, Inc., 2006, s. 280-281.

11] Taylor, Frederick, *Dresden: Tuesday, February 13, 1945*, New York: HarperCollins, 2004, s. 163.

12] <http://glossaryhesperado.blogspot.com/2008/04/facts-about-dresden-bombings.html>.

13] De Bruhl, Marshall, *Firestorm: Allied Airpower and the Destruction of Dresden*, New York: Random House, Inc., 2006, s. 281. Viz také <http://glossaryhesperado.blogspot.com/2008/04/facts-about-dresden-bombings.html>.

14] Taylor, Frederick, *Dresden: Tuesday, February 13, 1945*, New York: HarperCollins, 2004, s. 378.

15] <http://glossaryhesperado.blogspot.com/2008/04/facts-about-dresden-bombings.html>.

16] McKee, Alexander, *Dresden 1945: The Devil's Tinderbox*, New York: E.P. Dutton, Inc., 1984, s. 69, 244.

17] *Ibid.*, s. 69-70, 243-244.

18] *Ibid.*, s. 70.

19] Evans, Richard J., *Lying about Hitler: History, Holocaust, and the David Irving Trial*, New York: Basic Books, 2001, s. 150.

20] Levine, Alan J., *The Strategic Bombing of Germany, 1940-1945*, Westport, Conn., Praeger, 1992, s. 179.

21] Neitzel, Sönke, "The City under Attack," in Addison, Paul and Crang, Jeremy A., (eds.), *Firestorm: The Bombing of Dresden, 1945*, Chicago: Ivan R. Dee, 2006, s. 76.

22] Grayling, A.C., *Among the Dead Cities: The History and Moral Legacy of the WWII Bombing of Civilians in Germany and Japan*, New York: Walker & Company, 2006, s. 259-260.

23] Taylor, Frederick, *Dresden: Tuesday, February 13, 1945*, New York: HarperCollins, 2004, s. 218, 359.

24] *Ibid.*, s. 357.

25] Neitzel, Sönke, "The City under Attack," in Addison, Paul and Crang, Jeremy A., (eds.), *Firestorm: The Bombing of Dresden, 1945*, Chicago: Ivan R. Dee, 2006, s. 77.

26] Grayling, A.C., *Among the Dead Cities: The History and Moral Legacy of the WWII Bombing of Civilians in Germany and Japan*, New York: Walker & Company, 2006, s. 276-277.

Článek Johna Wears **Were the 1945 Allied Bombings of Dresden Militarily Justified?** vyšel na stránkách čtvrtletníku The Inconvenient History 1. února 2020.